

Inserati se sprejemajo in velja trisporna peti-vrsta: 8 kr. če se tiska enkrat, 12 kr. če se tiska dvakrat, 15 če se tiska trikrat.

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvu (administraciji) in ekspedicijski na mestnem trgu h. št. 9, II. nadstropje.

Vredništvo je na mestnem trgu h. št. 9, v II. nadstropju.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski národ.

Po pošti prejemani velja:

Za celo leto . . .	15 gl. — kr.
Za pol leta . . .	8 " — "
Za četrt leta . . .	4 " — "
Za en mesec . . .	1 " 40 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . .	13 gl. — kr.
Za pol leta . . .	6 " 50 "
Za četrt leta . . .	3 " 30 "
Za en mesec . . .	1 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gl. več na leto.

Izhaja vsak dan, izvenredno delje in praznike, ob 1/6 popoldne.

Nemčurski vik o šolskih zadevah.

„Zgodovina je učiteljica narodov“ — to je star izrek, čegar resnica se ne dá ovreči. Saj se pa v zgodovini tudi res ponavlja vse — tako, da velja Ben Akibov izrek: „Vse je že bilo.“ Toraj po tem, kar se je zgodilo, učé se ljudje in to zato, ker vedó, da za tako in tako dogodbo utegne ali celó mora priti to in ono, ker prišlo je že toliko- in tolikokrat.

Ko smo bili l. 1866 premagani v vojski na severu, reklo se je, da nas je premagal „pruski šolmašter“. Dasi je ta izrek prazen — ker pruski „šolmašter“ ni iznašel novih pušk na igle, in tudi vojakov ni učil, kakor tudi „generalštab“ s svojimi kartami brez teh iglenk ne bi bil dosti opravil, — se je vendar ta izrek na Dunaji prijel in kakor smo iz družih, posebno nemških dežel posneli že marsikaj slabega, zgodilo se je tudi zdaj, da so z vso težo države in dežel vrgli se na šolo in to na kvar skoro vsem strokam, posebno kmetijstvu in rokodelstvu. V Avstriji je bila takrat in z malim pretrganjem do prav zadnjih let na krmilu liberalna stranka zagrizenih nemcev in njihovih privržencev: ta je hotela podvreči si vse druge narode in kakor je po njenih mislih pruski „šolmašter“ premagal Avstrijo, tako so tudi oni s silo in zvijačo napotili se, podvreči si slovanske narode po „nemškem šolmaštru“. Iz tiste nesrečne dobe so vse nove šolske postave in naredbe, katerih škodljivost se je brž pokazala in zoper ktere je ljudstvo začelo godrnjati. Nemški polž je namreč le prekmalu pokazal svoje roge.

Povsod, kjer koli se je dalo, je naredila se šola na ponemčevalen stroj, na Kranjskem je bila največa „preša“ deželni šolski svet in to je gonil Pirkar; „sprešala“ je tudi res precejšnje število ljudskih učiteljev tako, da smo bili na najlepšem potu, da bo tudi nas dunajskim vstavovernim liberalcem podvrgel „nemški šolmašter“; vzlasti v Ljubljani je to prav lepo kazalo, ker c. k. vladnica je tako že ponemčevalen stroj, mestne ljudske šole pa so bile pod hudim nadzorstvom nemškutarskih mestnih očetov, oziroma mestnega šolskega sveta. Kratko rečeno: Vse je najlepše kazalo.

Kar se obrne kolo, nemškutarsko gospodarstvo propade in na krmilo pride narodna stranka. Kakor prej nemškutarska, obrne tudi ona svoje oko bistro na ljudske mestne šole, spoznavši že prej, da ponemčevalna šola nikakor ne more doseči svojega pravega namena, kajti kaj koristi učencu ali učenki, če se nemščine nauči, drugega pa le malo ali nič! Razen tega vedelo se je, da se materni jezik preveč zanemarlja, toraj bilo je treba ponemčevalnim naporom prav po gori navedenem načelu nasprot postaviti se s „slovenskim šolmaštrum“

zoper ponemčevanje in za boljši uspeh pri poduku v mestnih ljudskih šolah. In to je ljubljanski mestni zbor tudi storil z vlogo do deželnega šolskega sveta, v kateri je stalo pa — po domače povedano — tudi to, da bo „slovenski šolmašter“ tudi nemški učil, samo tako naglo ne, da bi slovenščino dušil.

Deželnega šolskega sveta odlok pač ni po vsem dovoljen, ker naklada mestnemu odboru dolžnost, da mora za nemške otroke, ako se jih oglasi zadostno število, napraviti paralelke, razen tega pa se ne dovoljuje, da bi se poduk v nemščini začel še le s tretjim letom; — ali že ta mala odjenjava od prejšnjega učnega načrta je spravila naše nemškutarje v tako jezo, da so vsi zeleni in cvilijo, kakor da bi jih kdo ščipal ali celó drl. Ta hoče svoje otroke poslati v Kočevje ali celó na Nemško kam, kjer bi se jih ne prijala nobena slovenska beseda, drug pravi, da se hoče s tem zatreti nemštvo na Kranjskem, ker, če bi se ne našlo zadostno število nemških (?) otrok, bi se nemške paralelke ne napravile in potem — kaj bi bilo z nemškimi otroci! V slovenske šole vendar ne smejo hoditi, „das gibts nicht“. Zato so se zdaj spravili na noge, da bi nabrali toliko število „nemških“ otrok, kolikor jih je treba za nemške paralelke. Pa jih bodo težko skup spravili, kajti akoravno pravijo, da je v Ljubljani 5000 nemcev, bo vendar pravih nemških otrok sila malo, saj jih največ že tako obiskuje protestantovsko šolo.

Pa ta nemčurski vik je tudi v drugem obziru pretiran. Saj nemštvu pri nas ne preti nobena nevarnost in če bi vlada ali kaka druga oblast hotela zatirati nemštvo, prepovedala bi in vstavila delovanje nemškega „šulferajna“ in to še prav lahko, sklicevaje se na to, da to društvo s svojimi „darili“ (bolje: Judeževimi groši) demoralizira ali spriduže učitelje. Če je pa vse to dovoljeno, kako li se zatira nemštvo, kako li je v nevarnosti v šoli?

Zato je ta krik in vik, ki so ga zdaj zagнали, prazen in namerjen na to, da bi ga slišal unanji svet, ki naših razmer ne pozna. Kak krik bi ti ljudje še le zagнали, ako bi se jim godilo tako, kakor se je godilo nam in se na Koroškem še godi, da pride slovenski otrok v nemško šolo, pa se mora brž nemški učiti in svojega maternega jezika več ne sliši! To bi bil hrup, da bi se zemlja tresla. Saj še tega ne trpe, da bi bilo nemškemu otroku zapovedano učiti se slovenščine.

Pa dosti tega. Saj vemo, da ta veter piha od politične strani; če prav je hud piš, podrl zdaj nič več ne bo. Z druge strani se pa tudi lahko reče: Kedar je človek v predulji, poskusi vse in se tudi — laže.

Politični pregled.

V Ljubljani, 6. avgusta.

Avstrijske dežele.

Razsodba najvišega sodišča v jezikovih zadevah. Okrožna sodnija v Liberci česko pisane tožbe v bagatelnih zadevah ni sprejela. Deželna sodnija je zavrgla to razsodbo okrožne sodnije in ob enem ukazala, naj se tožba reši ne glede na to, da v liberškem okrožji česki jezik navadno ni deželni jezik. Najviše državno sodišče je na poziv zatoženca prenaradilo razsodbo deželne nadsodnije z ozirom na to, da je liberški sodnijski okraj nemški. „Vaterland“ pristavi ti notici: Bilo bi času primerno, ko bi kdo vse razsodbe najvišega sode, ki so bile v jezikovih stvareh izrečene, sestavil, da bi se videlo, ali imajo za podlago kak princip in kakšen? V mnogih drugih slučajih, ki so bili videti identični z onim zgoraj navedenim, je najviše sodišče drugače spoznalo. — Dunajska tovarna za novosti je iz tega pristavka skovala dvoje telegramov, prvega pražkemu „Pokroku“, drugega graški „Tagespošti“, a vsakemu listu drugačnega, in pravi, da bode pravosodni minister zaradi tega vprašal državno sodišče, zakaj da sega v pravice „zvrševalne oblasti“. No, dr. Pražaka še na Dunaji ni, in naučni minister ga namestuje. — Take telegrame pošiljajo ljudje med svet, — da kaj zaslužijo, ali se je tedaj čuditi, da se tudi iz Ljubljane pošiljajo telegrami po svetu, ker s takimi telegrami se ubijete na sapo dve muhi, 1) nekaj se zasluži, 2) se narod na narod hujša.

iz Nyiregyhaza, 3. avgusta. Popoldne je šel zagovornik dr. Eötvös z Jožefom Scharfom k namestnemu velikemu okrajnemu županu, naj izroči očetu Jožefu sina Morica. Pokličejo Morica k županu. Dr. Eötvös je pokazal dečku troje ponudbe, posinoviti ga hoče urar v Budapešti; druga je, da ga trgovec z lesom iz Velikega Varadina vzame k sebi, in tretja, da mu baron Hirsch iz Pariza hoče skrbeti za vzgojo. Dolgo časa so se razgovarjali, a deček je rekel odločno, da ne gre z njima.

Judovska deželna pisarna je slehernemu judu, ki je bil oproščen v Nyiregyhazi, poslala na roko 150 gld.

iz Požuna se naznanja 3. avgusta. Ob 9. zvečer se je zbiralo ljudstvo na trgu, kamor se pride iz judovske ulice. — Petkrat vstrelili top, vojaki prihiteli iz vseh krajev skupaj, iz bližnjih vasi tudi konjica. Ljudstvo je pobijalo okna v predmestju Blumenthal. — Vojaki so napravili mir, več ljudi je bilo zaprtih.

Vnanje države.

Na Francoskem so našli politično osnovo privržencev kraljeve vlade, ki ima mnogo sredstev na razpolaganje, načelniki legitimistične stranke so nje zavetniki in pokrovitelji.

Francoski parlament je pretrgal svoje posvetovanje 2 t. m.; poprej pa je še privolil izredni budget, ki ga je bilo mogoče sestaviti sedaj, ko so sklenjene pogodbe z železnicami. Država prepusti vse železnice družbam, od 300 milijonov, ki se imajo pokriti s triodstotnim posojilom, bode porabila 264 milijonov za trdnjave, morska pristanišča, kanale in za podzemeljski telegraf. 36 milijonov ima poravnati izreden primankljev l. 1883, ki je zapisan med nezaloženi državni dolg.

Iz Londona, 4. avgusta. Spodnja zbornica je sprejela vladni predlog, ki se tiče osnove lokalnega ministerstva za vpravo na Škotskem, v drugem branji z 99 glasovi zoper 21 in je sprejela škotsko zakupninsko postavbo v tretjem branji.

Izvirni dopisi.

Iz Šentvida, 6. avg. (*Vesela družtev rokodelskih pomočnikov.*) Šentvid pri Ljubljani ima srečo, da se je društvo rokodelskih pomočnikov ustanovilo. Na kresni dan t. l. se je zbrala množica mojstrov in njih pomočnikov v šentviški šoli; bilo je to prvo zborovanje z namenom, da se mladi rokodelci vzgojajo za vrle in poštene mojstre s tem, da v njih vzbujajo se verski in meščanski čuti. Nasledek razgovora je bil, da se je že 73 društvenikov vpisalo. Če se kdo veseli tacihi mladih bratov, je gotovo ljubljansko katoliško društvo pomočnikov, ki je s tem dobilo prvega ljubega sobrata. Tega je pričel večerajšnji dan, 5. t. m.

Ob treh popoldne pride lepa vrsta bratov ljublj. kat. društva rokodelskih pomočnikov v Šentvid pred šolo. Tukaj obstanejo, razvijejo svojo zastavo in zapoje prav lepo pesmico, kar privabi polno ljudstva in brate šentviškega društva, in pobratimstvo ljubljanskega in šentvidskega društva pomočnikov bratov je sklenjeno.

Pobratimstvo rokodelskih društiev iz Ljubljane in iz sosednjega Šentvida imelo je pa tudi posebno čast, da so ga počastili nekateri odlični gospodje duhovni, ki so se vdeležili te slovesnosti. Bili so pričujoči: msg. kan. Jeran, č. g. misijonar J. Buh, preč. g. dekan iz Tolmina in oba društ. predsednika, duh. svetovalec č. g. Gnjezda in preč. g. župnik Vole in še štirje drugi duhovni gospodje.

Navdušenih nagovorov, pozdravljenj je bilo mnogo slišati. Bog blagoslovi pošteno rokodelstvo! — Pri ti veselji družbi je pa bila izrečena še posebna želja, da bi se ustanovila precej še druga taka društva, n. pr. v Škofjiloki, v Kranji, v Kamniku, v Trzinu i. t. d.

Iz Vodice, 3. avg. (*Otroci brez varuha.*) Otroci in ogenj niso nikoli predosti obvarovani. Dokaz temu tudi naslednja nesreča, ki se je zgodila večeraj zjutraj v Vesci, mali vasi pod Urašico v vodiški županiji. Neki gostač gre s svojo ženo na polje repo sejati, pustivši v hiši doma dva mala otroke po dve in štiri leta stara sama brez varuha. V hiši je bilo veliko slame napuljene iz snopja in za pletenje o zimskem času pripravljene. Ne vem, ali iz vnemarnosti ali v pozabljenosti žvepljenke niso bile skrite. Starejši otrok vzame toraj žvepljenk, da bi zakuril in zažge pšenično slamo v hiši. V malo trenutkih je hiša znotraj v ognju, plamen vdari skozi odprte duri v vežo in kmalo je vse poslopje v plamenu. Starejši otrok zbeži še srečno skozi vežo na prosto in se reši, a mlajši v ognju strašno smrt stori. Kajti predno so prihiteli ljudje na pomoč, bilo je znotraj v hiši vse v plamenu in nihče si ne upa po otroke in bilo bi tudi že prepozno. V razvalinah se le so našli mrtvega otroka strašno opečnega. Sreča velika, da ni bilo vetra, sicer bi se bil požar razširil in vpepelil več pohoštiev, ker je poslopje pogostem postavljeno. Naj bode ta žalostna dogodka staršem v svarilen zgled, da naj majhnih otrok ne puščajo nikoli doma brez varuha in pa, da naj zapirajo pred otroci žvepljenke bolj kakor — denar.

Iz Smlednika, 3. avgusta. Danes na jutro potegnili so pri tako imenovanem Jureževem

mlinu v Dragočajni na suho truplo vtopljenca Janeza Jenko „brodnika“, iz Praš v mavški fari. Čoln njegov našli so nad jezom v Trbojah. Kako ga je ponoči nesreča zadela, ne vemo. Nekteri pravijo, da je v Trbojah, kjer je zvečer ostal skoro do desete ure, nekoliko odveč v kozarec pogledal, in potem da mu je drog, s katerim si je pri prepeljavanju pomagal, nekoliko preveč pod čoln ušel, tako da ga je za seboj potegnilo v globino. Bil je prav dober brodnik, a elementi tudi najmočnejega pomagajo.

Od Vojnika, 4. avgusta. (*Glasilo kmetijske družbe štajarske.*) Odbor omenjene družbe je sklenil, da bo se društveni list „Landbote“ v prihodnje izdajal tudi v slovenskem jeziku.

Tako je bilo že enkrat. Toda deželni zbor, ki družbi dovoljuje zdatno podporo, je pred nekaterimi letmi znesek za izdavanje slovenskega lista — „Štajarski Gospodar“ bilo mu je ime — izbrisal iz proračuna. Reklo se je namreč, da je slovenska izdaja štela le 39 naročnikov. Koliko „naročnikov“ je imel nemški list, to ni bilo povedano. Omenjeni „razlog“ je, mislimo, bil samo pesek v oči tistim, katerim razmere niso bile znane. Pokojni ljubljanski „Tagblatt“ se je že veselil, misleč, da s tem v Mariboru izhajajoči „Slov. Gospodar“ gleda bližnji svoj grob.

Kdo ima pravico do družbinega glasila? Odgovor: List pošilja se udom in neudom. Prvi plačujejo letnine po 1 gl., a naročnine po 1 gl., skupno toraj po 2 gl.; neudje si list zamorejo naročevati za 2 gld. Kdor pa že hoče društveni časnik imeti, stori pametno, če pristopi kot član, ker za isti znesek, za dva gld., dobi dvojni naslov, postane naročnik in društvenik. Iz tega se lahko razvidi, da je številka 39 še precej visoka. Nemška izdaja tudi menda nima veliko več — ako jih pač v obče ima — posebnih naročnikov, t. j. prejemnikov, kateri niso družbeniki. A da slovenskih članov kmetijski družbi ni bilo le 39, razumeva se samo ob sebi.

Brezplačno se časopis pošilja ljudskim šolam. Vsaka učilnica je o svojem času dobivala obe izdaji, sedaj seveda samo nemško.

Po pokopanju slovenskega glasila so se začele pritoževati podružnice, ker je mnogo udov list sicer plačevalo, a razumelo ga ni. Nasledek temu je bil, da je družba „Slov. Gospodarju“ prilagala poslovenjene sestavke iz nemškega lista „Landbote“.

Lani začel je v Celji izhajati list, kateremu po vsi pravici pristoji ime „lisjak“. V dokaz bodi samo sledeči stavek: „Kdor svojega materne jezika ne spoštuje, ni vreden, da ga zemlja nosi.“ Tako z nekim dvojezičnim, t. j. slovensko-nemškim dopisom iz Mahrenberga kmete lovi „prijatelj“, kateremu je slovenščina trn v peti. Pa temu lističu je vodstvo kmetijske družbe na prošnjo dovolilo, da sme ponatiskavati „Gospodarjevo“ prestavo, ktera marsikje presega izvirne spise nemške. Družba je potem znesek, ki ga je vrli „Gospodar“ dobival, razdelila na dvoje, vsled česar se je njegova „Gospodarstvena priloga“ morala skrajšati. Vrh tega so družbi prihajale tožbe zoper neopravičeno ravnanje celjskega lista, katerega vredništvo je odbor bil prisiljen opomniti, da naj ne pušča iz oči pogodbe, ki jo je gledé ponatiskovanja glasila bilo z odborom sklenilo.

Družba svojega namena med Slovenci ni mogla lepše dosežati, kakor s tem, da je „Slov. Gospodarju“ prilagala prevod glasila. To prestavo je v mnogih iztisih pošiljala podruž-

nicam, ktere so jo razdeljevale tudi med neude.

Obžalujemo, da je družba s svojim lanskim korakom stopila na slaba tla. Slovenskim družbenikom pa sedaj, ko bo se z novič izdajal vlastni list, svetujemo, naj nemško izdajo puščajo svojim severnim sosedom, a za sebe naj zahtevajo slovenski iztis družbinega glasila.

Iz brezoviške fare v Istri, 6. avgusta.

Dragi „Slovenec“! Kot dnevnik bodeš se gotovo zadovoljno oziral tudi na zapuščeno Istro ter se potegoval za naš narodni dušni in telesni blagor; bodeš tedaj sprejemal tudi od nas nekoliko vrstic v svoje predale. Kakor smo brali, si tudi Ti z veseljem zabilježil pričetek našega narodnega vzbujenja; tudi Ti si povedal slovenskemu svetu, da se je tudi v Istri pričela orati narodna ledina in to z narodno čitalnico, koja se je pričetkom leta osnovala, ter s „taborem“, kojega smo imeli pričetkom meseca junija, koji tabor je vzrastel iz našega mladega društva.

Da se je v Brezovici tekočega leta pričelo delovati za duševni in telesni blagor milega slovenskega naroda, gre vsa hvala dvema narodnema rodoljuboma, ktera, premagavši vse težave in zapreke, sta možko delovala v narodni prosep. Nadejati se je bilo, da bode mlada čitalnica v Brezovici lepo napredovala, ako ji dolgo ostaneta njena ustanovitelja kot voditelja. „Človek obrača, a Bog obrne“ — a kakšenkrat tudi zlobni ljudje. Tako se godi tudi pri nas. Črv, koji se je koj pričetkom pokazal sovražen narodnemu probujenju, je neprenehoma ril, dokler ni spodjedel glavne korenike naši čitalnici. Glavni steber naš pa je bil v. č. g. J. Kociper, kaplan, vrl duhoven, vrl narodnjak v pravem pomenu besede. Saj je dokazano in gotovo, da kdor hoče biti pravi narodnjak, mora biti tudi pravi katoličan, in narobe, naj si bode že katerega stanu koli. Naše slovensko narodno geslo je: „vse za vero, dom, cesarja!“ Kdor v jednom odjenja, kdor jedno od teh zanemarija, zanemarija: volens — nolens tudi obe drugi.

Tega načela si tudi Ti „Slovenec“ in gotovo je jedino pravo načelo Tvoje, in tega načela se hočemo tudi mi držati s trdno vero, da moramo zmagati: prej, ali slej!

V Sarajevu, 30. julija. Najprej mi dovolite, da povem, kako sem vesel, ker imate sedaj svojo tiskarno in dnevnik. Morebiti bo „Slovenec“ drago, ako mu danes nekoliko o naših sarajevskih šolah poročam. Šole so sledeče:

1. Gimnazija, imela je letos 4 razrede in nekako 120 učencev in sicer: katoličanov okoli 43, pravoslavni okoli 45, turkov 12—15, judov 15—20; profesorjev je 6 (trije so Slovenci), zraven še katehet katoliški (kaplan dr. Vjekoslav Misić), pravoslavni (konsistorialec Pero Petrović), 2 turška in 2 židovska profesora.

2. Učiteljska pripravnica, imela je letos prvi razred in 18 učencev, in sicer 2 katolika, 11 pravoslavni, 5 turkov; učitelji so isti, koji so v mestni narodni šoli. Žal mi je, da sta samo dva katoličana. Predavala se je tukaj psihologija in sicer od učitelja in po knjigi, ktero je bivši profesor na zagrebskem vseučilišču, dr. Stadler, strogo obsodil, kot krivo v nekih prevažnih vprašanjih.

3. Mestne deške šole s 4 razredi; šolalo se je tu 166 učencev in sicer 78 katoličanov, nekako 30 pravoslavni, okoli 20 tur-

kov, drugi so židovi in protestantje; učitelji so trije.

4. Mestne dekliške šole s pet razredi; učenk je bilo 130, izmed njih polovico židovkinj, okoli 30 katolikinj in toliko pravoslavni. Vse 4 učiteljice, izmed kojih je jedna pravoslavna, so marljivo poučevale; posebno lepo se ponša gospodična Marković. Učenke so se urile tudi v ročnih delih in so lep dar zgotovile za našo katoliško, in tudi lep dar za pravoslavno cerkev.

5. Četirirazredne pučke šole usmiljenih sester iz Zagreba; imele so nekako 50 učenk, skoro same katolikinje. Sestrá je šest; tri so Slovenke iz Kranjskega; škoda, da ste dve болоvale. Imajo sestre le malo hišico, čuda, da morejo še toliko učenk imeti. Letos si bodo sozidale veliko poslopje, da bodo svoje delovanje razširili mogle.

V vseh naštetih šolah je učni jezik hrvatski. Uči se tudi nemški jezik, ki pa za bosenska usta nič kaj pripraven ni.

6. Šole sestrá od družbe hčera božje ljubezni. Imajo 5 razredov z nemškim učnim jezikom, hrvatski jezik je obligaten predmet; s hrvatskim učnim jezikom je samo 1. razred; učil se je tudi francoski jezik in glasovir; učenk z onimi v otročjem zabavištvu je bilo 130, polovica je katolikinj, druge so židovke in pravoslavne. Opomnim, da turkinje ni jedne ni v šolah. Sestre imajo vanjske učenke; imajo v zavodu sv. Jožefa notranje gojenke od boljih roditeljev, koje plačujejo in imajo v zavodu Marijnem sirote, ktere brezplačno z vsem preskrbujejo. Ravno ta zavod bodo morale razširiti in zato v prihodnjem letu zopet zidati, ker drugače bi ravno prvo nalogo svojo le na pol izvrševale. Sestrá je v zavodih v mestu letos 13, a morate še dve priti. Na zemljišču blizu Sarajeva jih je 10; imajo silno posla, ker delajo vse same. To so prave kmetice. Turei občudujejo njih lepe krave in tri že v Bosni storjena teleta.

Ravnokar so se šolam nabrojenim od 1. do 4. delila darila. Bosanci namreč še nismo tako idealni, kakor vi Evropejci, ki ste šolarčkom vzeli darila, mi ne letamo po zraku, ampak lepo po zemlji hodimo in računamo s človeško naturo. Svečano je došla vsa šolska mladina iz šol na dvor Konaka, spremljevala jih je vojaška godba. Na stopnjicah iz dvora v Konak čakali so jih vsi tukajšnji dostojanstveniki: Appel, Nikolić, Kučera, Plenker, Anger, Vuković, Bouvard itd. Baron Appel je sam delil darila. Opazil sem na veliko radost, da so prva mesta zavzeli katoliki; najbolji dijak je katolik Mandić, med obdarovanimi je 1 Slovenec in 3 Slovenke, vsi iz Kranjskega. Na koncu je poglavar zemlje, baron Appel, spregovoril nekoliko besed po hrvatski učiteljem v zahvalo in med sviranjem godbe so se dijaki s svetom razšli.

H koncu naj omenim, da razun naštetih šol obstoji še penzionat, t. j. vojnička šola za dobre in marljive Bosance, dalje šola pod vodstvom anglikanke gospodě. Mis-Irbi, „srbska narodna šola, serbische Nationalschule“, neke židovske šole in več sasvim turških deških šol. Šol imamo toraj precej — da bi le vse dobre bile!

Hrvatska, 26. julija. (*Javno mnenje v Rusiji in moskovska stranka.*) (Konec.) Aleksander III. jim daje popolno zadovoljenje. Zatorej mu čas venčarskih slovesnosti ni manjkalo njihovih aklamacij, izjav njihove radosti, dokazovanja njihove vdanosti. Oni so cesarju

aklamirali svoja načela, in ker je le njim dovoljeno govoriti, je bilo povse mogoče slepljenje, da vsa Rusija govori. Od kar je Aleksander III. sedel na prestol, videti je, da mu je pred očmi le en razred njegovega naroda: on je v resnici cesar kmetov, cesar, o katerem sanja Moskva. Njegova naklonjenost do tega mesta je toliko znana, da se je mislilo, da se je odločil, v to mesto prenesti svoj dvor. Vpliv K. na cesarja je znan vsem, pa tudi njegov vsakdanji svetnik Pobědonosev, njegov bivši učitelj, tudi on je v duši prepričan Moskovčan. Vse mere, ktere je zdaj poprijel: znižanje cene za odkupnino zemljišč, odpravljenje glavarine, ki je bila tolikanj neznosna, boremu kmetu, potlej sloboščine podeljene raznim sektam, da morejo neovirane opravljati svoje obrede, vsa ta dobra dela, storjena kmetom, odnašajo se izključno na kmetški razred.

Vladanje Aleksandra III. je nekam kakor moskovsko vladanje. — Med tem pa — mi je rekel neki liberalce — mi tudi smo. Da se poboljša stanje kmetom, kdo se ne bo pridružil z vsem srcem temu podjetju? Ali so pa to edine potrebe, katerim mora vlada na pomoč priti? Tudi mi, mi smo tudi Rusi, zato se nam zdi, da imamo pravico živeti v svoji zemlji, in to, kakor zahtevajo naše težnje. Kmetje so temelj naroda, oni delajo in proizvajajo, da, to je res, ali so pa oni ves narod? Ali izobraženi razredi, ki jim pravimo inteligencija, ali oni niso prav tako potrebni obstanka države? Ali ne prodira z njihovo pomočjo civilizacija v maso? Ali niso oni odgojitelji ljudstva? Ali med vpravo in med kmetom ničesar ni? Vsi tisti, ki mislijo, plemiče, posestnike, kteri ne opravljajo nobene službe, potlej sinovi trgovcev, kteri so se izučili više nauke, vsa ta današnja družba, ki prihaja iz reform, ki so nam ponos; vradniki, odvetniki, profesorji, zdravniki, zatem vsi učenjaki, obrtniki, kterih tako močno potrebuje preobložena Rusija, naposled onih štiristo tisoč Rusov, ki vsako leto potujejo v Evropo, in kteri so videli slobodo, ali je mogoče vladati pa ne ozirati se na ves ta svet? Ali res mislijo, da je dosti hliniti se, da se ne vé za ta svet, da s tem svet ne obstoji? Mi obstojimo in dokler ta faktum ne bode priznan v naših institucijah, tako dolgo bote morali reči, da te institucije niso v ravnotežju. Bog daj, rekel je ta mož, da ne bi bilo vse ono, kar se zdaj dela, na škodo naši civilizaciji, namestu da ji služi v procvet. Ker nas ne poznajo ter sistematično zametavajo, nas vlada, iz pristranosti, imenuje sumljivo maso. Moskva brezobzirno trdi, da Petrograd ni rusko mesto, in da bi nas ne slišali, vrgli bi nas iz domovine, ko bi bilo to mogoče. Od zgorej nas denuncira vlada, zgrajajoča se nad slobodnimi težnjami, od zdolej nas črtu kmetov denuncirajo nihilisti, v nadušenosti svoje propagande, ker bi radi vzdignili ljudstvo; tako so prosvetljeni razredi na trlci mržnje. Kdo vé, kaj se bo izleglo iz tega kipenja, tolikanj nespametno mešanega? Ob času svečanosti v Moskvi, — veste li, kaj se je videlo v Petrogradu? Svet je napadal ljudi lepo oblečene, da bi jim ubranil veseliti se pri raznih zabavah. — Venčanje cesarjevo se vas ne tiče, je govoril ta svet, ter je vlačil ljudi iz kočij; dosti je bilo imeti na glavi visok klobuk, da te razžalijo. Prefekt policije, ki je imel morda mnogo agentov v onih masah, je bil prvi napaden. Vidite, kaj se dela z našim narodom, tako dobrim, tako ljubeznjivim in pokornim? — Burijo ga. Dospelo se

bo iznovič do vstanka Pugatčevljevega, ta pot pa bo Pugatčev cesar Aleksander III. sam.

Domače novice.

(† *Gospa Frančiška Šupevec*), svečarica, je danes po 7. uri v Gospodu zaspala. — Revni in pomoči potrebni zgubijo z njeno smrtjo največo dobrotnico. Koliko dobrega je storila revnim cerkvam, pogorelcem in sicer ponesrečenim, vé le Eden; ker milošnjo je delila najrajše brezimno in na skrivnem. — Cerkve z njeno smrtjo zgubijo še na drugi način, namreč pošteno in popolno zanesljivo cerkveno svečavo. Bog, ki jo je že tú blagoslovil, ji povrni stoterno v večnosti! Naj ji večna luč sveti!

(V *mestni farni cerkvi sv. Jakopa*) ste se zadnji dve nedelji obhajali lepi slovesnosti. Enajsto pobinkoštno nedeljo praznoval se je običajni patrocinij sv. Jakopa z veliko pontifikalno mašo; dvanajsto pa je novo mašo pel novoposvečenec labodske škofije, gosp. Rudolf Raktelj, sin znanega mestnega učitelja gosp. Raktelja. Slavnostni govor je bil prevzel knezoškofijski svetovalec, domači g. župnik J. Rozman, v katerem je pojasnoval času in poslušalcem zelo primerno tvarino o trojni zvezi, ktera naj bo med vernim ljudstvom ter kat. duhovstvom in nasprotno. Reči moramo, da je to nalogo prav izvrstno dovršil ter samega sebe prekosil, in tudi poslušalcem globoko segel v sree ter jim privabil solze radosti in grenkosti, akoravno tega ni namerjal, ker je ravno zadevne stvari le memogrede omenil. Obe nedelji je bila cerkev krasno ozališana s prelepimi, večinoma eksotičnimi (inostranskimi) cveticami iz bogatega vrta blagorodnega g. Aleksandra Dreota, čegar dobrotljivosti se ima šentjakopska cerkev ob večjih praznikih za cvetlični kras večinoma zahvaliti. Obakrat je bila cerkev vernega ljudstva vseh stanov popolnoma natačena in je zadnje čase, odkar so se nemške pridige nadomestile s slovenskimi, sploh ena najbolj priljubljenih ter zelo obiskovanih. Da je bil „kor“ izboren, se samo ob sebi razume, ker se menda s stolnim pevskim zborom lahko meri, saj tákrat je slednjega brž ko ne prekosil. Takim pevce, kakor so vsako nedeljo zastopani pri veliki maši na šentjakopskem koru, se pač sme izreči javna pohvala in zahvala. Tako petje priprostega kakor izobražene res nagiblje k blagim čutom in k pobožnosti. Bog dodeli novomašniku mnogo let in vspešno delovanje!

(*Pretekli petek*) se je nekdo zopet zabaval pri katoliški bukvarni ter za kratek čas nekako blizo polnoči prerezal vrvi in tudi solčne plahte. Molčali smo do zdaj, ker vemo, da take reči naznanovati ni nikomur na čast; a zdaj že v četrtič — nam je pa že vendar malo preveč. Za danes ne rečemo nič več.

(*Deželna razstava*) v realinem poslopju bila je včeraj sklenjena. Zadnje dni je bilo veliko obiskovalcev, ker je vsak, kdor je ni prej obiskal ali si jo le površno ogledal, hitel popraviti zamujeno. Vzlasti ženski spol je ogledoval razstavljená res krasna ženska ročna dela, kakoršnih ne bo več toliko skup.

(*„Sokolova“ večerna zabava*) v soboto v gostilni „pri južnem kolodvoru“ je bila prav živahna, zbralo se je lepo število „Sokolovcev“ in drugih narodnjakov. Gostilničar g. Kodrič, ki je še le pred kratkem kupil to gostilnico ter jo prekrstil, je bil na obširnem vrtu vse lepo pripravil, tudi z njegovo jedjo, pijačo in

postrežbo je moral vsak zadovoljen biti. Vrstili so se prilični govori s petjem moškega pevskega zbora in vse je bilo židane volje. — Gostilničar je narodnjak, in tudi v drugem oziru njegova gostilnica ni več to, kar je bila nekdanja „zum Mohren“. Zlasti unanjcem, ki se pripeljejo ali odpeljejo po železnici, bo prav pri roki.

(*Nagajiva agitacija.*) Ker je po zadnjem odloku deželnega šolskega sveta, ki dovoljuje mestu ljudske šole s slovenskim učnim jezikom, mestnemu odboru naročeno, da mora ob teh, če bi se našlo zadostno število nemških otrok, napraviti pararelke z nemškim učnim jezikom, — oglasila sta se v znanem „ljubljskem buteljnu“ dva „nemca“ (?), ki hočeta, da naj se nemški stariši zdaj ganejo, da spravijo zadostno število nemških otrok skup in potem zahtevajo za-nje nemške pararelke. Nam se zdi, da jih bodo težko spravili toliko skup, če prav privzamejo tiste, ki hodijo v luteransko šolo in teh je največ nemcev; razen tega imajo pa še vadnico, o kateri se ni bati, da bi se otroci poslovenovali. Čemu toraj vse to?

(*Listič ljubljanskih nemčurjev*) se hudó jezi nad ljubljanskim županom g. Grassellijem zavoljo njegovega krepkega in možatega odgovora na dr. Drčevo interpelacijo o turnarskih škandalih, kterega smo mi že omenili. Jeze ves zeleni listič namreč pravi, da iz take malenkosti ni bilo treba delati toliko hrupa, in bi kmalu reč tako zasukal, kakor da bi bil škandal delal kak Slovenec; pravi tudi, da se je g. Grasselli obnašal čisto pristransko in k miru opominjal le Slovence, kakor da bi nemcev (bolje: nemčurjev) v Ljubljani ne bilo; to zadnje se lističu še dobro zdi, češ, da priča, da zadnji ne potrebujejo takega opominjevanja. Kar se tiče prvega očitjanja, je prebedasto. Nemškutarjem gospod župan ni mogel govoriti, ker nobenega pri seji ni bilo, in je imel odgovarjati le na interpelacijo narodnega odbornika; če bi bil opominjal k miru tudi nemškutarje, reklo bi se to: govoriti skoz okno (zum Fenster hinaus). Gledé zadnjega, da namreč nemškutarji opominjevanja k miru ne potrebujejo, pa dogodbe skoro vsakega dne kažejo ravno nasprotno, vzlasti kar se tiče razposajene nemškutarske mladine. V soboto zjutraj ob dveh so napravili namreč trije nadepolni taki mladiči, pred gostilno „pri južnem kolodvoru“ tak ropot, da so spravili vse pokonci in so nazadnje žugali še mestnemu stražniku, ki jih je, po krčmarji na pomoč poklican, prišel mirit, z velikim psom. V hôtelu je spalo veliko tujcev, ki so bili vsi zbujeni iz spanja in prestrašeni. Pač pride zdaj vsa ta reč pred sodnijo, kjer se bodo mladiči imeli zagovarjati, pa to ne zadržuje, da se, ako tujci take surovosti po svetu pripovedujejo, spravlja naša bela Ljubljana v slabo ime. To se pa vendar ne sme trpeti, da bi nam nemškutarji, ki so zdaj ob vso moč, po takih škandalih škodo delali in nas pred svetom spravljali ob dobro ime.

(*Zanimiva najdba.*) Gosp. knez Ernest Windisch-Grätz, ki dá kopati na Vačah po prazgodovinskih ostankih, našel je tam te dni dve reči, kakoršnih se ni nadjal in ki še do zdaj niso bile nikjer najdene, namreč pas iz brona, okinčan s krasnimi izdolbenimi podobami, in pa starinsk železen meč. Starost teh reči mora biti že davna. Sploh se, kakor nam je pripovedoval danes čast. gosp. prijatelj,

tam vedno izkopavajo zanimive reči, s katerim hoče gosp. knez dokazati, da so tu davno že bivali Slovenci.

Razne reči.

— V sadje- in vinorejskem zavodu v Klosterneuburgu bo se šolsko leto začelo s 1. oktobrom. Sprejemajo se učenci, kateri so dovršili vsaj dva razreda na gimnaziji ali realki. Poduk traja 2 leti.

— Prvi letošnji hmelj iz Savinjske doline so v Nürnbergu prodali po 400 mark za 50 kilo.

— Na Dobrni bode, kakor se nam poroča, tamošnja podružnica kmetijske družbe štajarske zborovala dne 12. t. m. Gosp. Kalman, vodja sadje- in vinorejski šoli tik Maribora, bo razlagal o sadjereji s posebnim ozirrom na tiste vrste sadja, ki ga na Dobrni imajo. Dne 16. t. m. bo pa, kakor nam pišejo, isti učitelj ob istem predmetu govoril v Lipnici.

— V toplicah pri Laškem trgu biva 94letni pa še vendar aktivni načelnik banškemu stolu v Zagrebu, gosp. pl. Klobučarić. Naš dopisnik pristavlja, da je po najnovejšem izkazu 504 oseb kot letošnjih topličarjev. Te dni je s pisateljem teh vrstic bival pod isto streho tudi nek pobeglec iz Kahire.

— Velika povenjen žveplene kisljine. S Krudima, na zgornjem Ogorskem, se nam piše: Zadujo soboto je v mineralni tovarni veliki reservoir (kotlo), v katerem je bilo 250 m. c. žveplene kisljine (po dom. pekljensko olje) razpočil. Kisljina je tekla v bližnji potok; poginile so vse ribe in kože, ki so jih imeli strojarji v vodi namočene, so vse pokončane. Nesreča škoduje tudi zdravju vseh prebivalcev mesta.

— Ischija, nje osoda. Govore o 5000 mrtvih, a dosihmal so izkopali iz razvalin le 760 mrličev, katere so redno pokopali; podrtine so tako visoke, da bi bilo 30 dni dela potreba, da bi tla vravnali in mrlične tako pokopali, kakor zdravstvo zahteva. Mrtve pokopljejo tam, kjer jih najdejo. Morali so prepovedati kopanje, ker je vsake vrste druhal skupaj vrela in kradla, kjer je bilo kaj ukrasti. Sedaj dela noč in dan 2000 mož, ki vsako uro nalete na mrlične.

Še zmirom izkopljejo kako živo osebo, ki je bila že 125 ur zakopana. Kapitan Tupputi, žena in otrok so bili zasuti; vedeli so njegovi tovariši, da je vzela žena mnogo denarja in zlatnine s sabo. Najdejo mrlične, a denarja ne. Petdeset pomorščakov vojne ladije „Terribile“ je potem kopalo in ko 10 ur kopljejo, najdejo listnico, kjer je bilo 10.000 frankov in dragih kamnov nad 100.000 frankov vrednih. Izkopali so tudi konja; a komaj je bil prost, je brenil vojaka, da se je mrtvev zgrudil na tla. Vojaki sila trpe. Pet dni imajo že opraviti z mrličmi, gabi se jim do jedi, slabi so že, ker so se bali za-nje, in so že 5—6 dni neprestano delali, poslali so namesto njih druge.

3. t. m. ob 4. uri popoldne odpre se nenadoma zemlja in se na novič potrese, še močnejše kakor 28. julija. Več oseb je bilo pri strašnem sunku ranjenih. Vrh goré Epomeo se je prekopicnil, nekaj ga je padlo v brezno med to goro in Monte nuovo, nekaj se ga je valilo proti Santa Maria del Monte, pokončevaje na svojem potu naselbine. Ljudje zapuščajo otok, boje se, da bi otok popolnoma ne izginil, a če drugega ne, toplice ne bo imel več, te so zasute. Govore pa, da so bile toplice vzrok ti strahoviti nesreči. V vodi, ki je vrela iz tal, je bilo mnogo trdih snovi raztopljenih, in to leto za letom na več krajih; zemlja je bila tako rekoč izluščena, skorja čedalje bolj tenka, dokler se ni razpočila in vdrla, od tod ta strahoviti potres, ki je bil najhujši v Casamiccioli, kjer je bilo tudi največ tankih vralov.

Umrli so:

2. avgusta. Mihael Debevec, gostač, 60 let, Kravja dolina, hromota hrbtišča. — Janez Ažbe, delavec, 44 let, eksudat. — Janez Vidie, čevljar, 44 let, Poljanska cesta št. 42.

3. avgusta. Marija Skubic, delavčeva hči, 11 let, Petrova cesta št. 77, srčna napaka. — Marija Grošel, vdova, 86 let, Karlovske predmestje št. 7, prsna vodenica.

V bolnišnici:

31. julija. Johana Jenko, kajžarica, 41 let, vodenica.

1. avgusta. Jurij Žitko, gostač, 70 let, slabost. — Janez Izgore, kolar, 36 let, rak.

Telegrami „Slovenca“.

Lizabon, 6. avgusta. Govori se, da je v Badajosi vnel se republikanski upor vojakov. Telegrafične zveze železnične so pretrgane. Uporniki so prijeli uradne osebe.

Casamicciola, 6. avgusta. Razglas Genala ukazuje, da se morajo od današnjega dne vsi sposobni moške za plačilo od ženijskega poveljništva vdeleževati pri delih. Od torka naprej se bode živež delil le še oslabeledim možkim, pa ženam in otrokom.

Z žalostnim srcem naznanuje vsem prijateljem in znancem, da je naša preluba tašča in teta

Franciška Šupevec

po kratki, pa hudi boleznii v 82. letu svoje starosti danes o 1/2 8 zjutraj previdena s ss. zakramenti v Gospodu zapala.

Pogreb bo v sredo ob 5. uri popoldne.

Bodi ranjca priporočena vsem znancem in prijateljem v blagi spomin in molitev.

V Ljubljani, 6. avgusta 1883.

Žalujoča rodbina.

Dunajska borza.

4. avgusta.

Papirna renta po 100 gld.	78 gl.	80 kr.
Sreberna „ „ „ „ „ „	79 „	60 „
4% avstr. zlata „ renta, davka prosta	99 „	80 „
Papirna renta, davka prosta	93 „	50 „
Ogerska zlata renta 6% „	119 „	80 „
„ „ 4% „	88 „	80 „
„ „ papirna renta 5% „	87 „	20 „
Kreditne akeije „ „ 160 gld.	295 „	— „
Akeije anglo-avstr. banke 120 gld.	109 „	25 „
„ avstr.-ogerske banke „	839 „	— „
„ Länderbanke „	112 „	75 „
„ avst.-oger. Lloyd v Trstu „	648 „	— „
„ državne železnice „	317 „	— „
„ Tramway-društva velj. 170 gl.	222 „	— „
Prior. oblig. Elizabetine zap. železnice	107 „	80 „
„ Ferdinandove sev. „	105 „	50 „
4% državne srečke iz l. 1854 250 gl.	120 „	75 „
4% „ „ 1860 500 „	135 „	20 „
Državne srečke iz l. 1864 100 „	170 „	50 „
„ „ 1864 50 „	170 „	— „
Kreditne srečke „ „ 100 „	172 „	— „
Ljubljanske srečke „ „ 20 „	23 „	— „
Rudolfove srečke „ „ 10 „	20 „	75 „
5% štajerske zemljiše. odvez. obligae.	103 „	— „
London „ „ „ „ 119 „	70 „	— „
Srebro „ „ „ „ „ „	— „	— „
Ces. cekini „ „ „ „ 5 „	66 „	— „
Francoški napoleonid. „ „ 9 „	48 1/2 „	— „
Nemške marke „ „ „ „ 58 „	40 „	— „

Zarad vednega popraševanja in želja mnogih je izdajatelj slavnostne knjižice

Habsburški rod

preskrbel tretji natis. Tedaj zamoremo zopet vsakemu postreči, kdor in kolikor jih želi. Cena je kakor poprej in sicer 100 iztisov 8 gold., 50 izt. 4 gld. 50 kr., 1 iztis 10 kr.

(2) **Katoliška bukvarna.**

Tisk „Katoliške tiskarne“ v Ljubljani.